

SANDNES KOMMUNE
miljørettet helsevern

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Sandnes, 02.10.2020

Deres ref:
Saksbehandler: Geir Tore Aamdal

Vår ref: 20/39269-1
Arkivkode: ---

Vatne-Svartemyr skyte- og øvingsfelt - søknad om tillatelse - kommuneoverlegens uttalelse

Vi viser til søknad om tillatelse etter forurensningsloven for Vatne-Svartemyr skyte- og øvingsfelt. Det søkes om tillatelse til virksomhet som medfører forurensning i grunn og vann, samt tillatelse til virksomhet som medfører støy.

Det søkes om følgende støygrense for Vatne-Svartemyr skyte- og øvingsfelt på omregnet ekvivalent støynivå, ved nærmeste bebyggelse med støyømfintlig bruksformål1:

- LRden 57 dB

Håndgranatbanen på Svartemyr nyttes kun sporadisk. Aktiviteten er svært begrenset (under 2 uker/år) og er utelatt fra støyberegningene.

Skarpskyting på natt er ikke en del av normal virksomhet i feltet.

I særskilte situasjoner, f.eks. ved endret trusselbilde i inn- eller utland, kan Regjeringen eller forsvarsledelsen gi oppdrag om skarpe operasjoner på kort varsel. Det kan da bli behov for rask opptrening av avdelinger og vilkår i tillatelsen må settes til side.

Søknaden er sendt etter ønske om fortsette å bruke dagens aktive skytebaner, å ha mulighet til å ta i bruk stengte baner, og å ha rom for å etablere nye skytebaner ved behov.

Lovgrunnlag

- Folkehelseloven
- Forskrift om miljørettet helsevern, spesielt § 9 a):
Ved etablering og bruk av støykilder skal det tilstrebes lavest mulig støynivå. Støy og vibrasjoner skal ikke medføre helsemessig ulempe eller overskride helsemessig forsvarlig nivå.

Faglig grunnlag for å vurdere støy fra skytebaner finner vi i retningslinje for støy i arealplanlegging T-1442 med tilhørende veileder M-128.

Veileder til støyretningslinjen kapittel 7.7.4. omtaler hvordan utvidelser og vesentlige endringer skal behandles:

De anbefalte grenseverdiene er satt ut fra hva som vil være mulig å oppnå ved nyetablering. I utgangspunktet gjelder grenseverdiene også ved utvidelser av eksisterende anlegg.

Det søkes om vesentlige endringer, som blant omfatter å ta i bruk stengte baner og etablere nye, samtidig som aktiviteten planlegges økt med en dobling av antall skudd fra ca. 1.000.000 til 2.000.000 årlig. Dette bør vektlegges i vurderingen av om dette må konsesjonsbehandles, ikke bare søknadsbehandles.

Grenseverdiene for etablering av nye skytebaner er følgende:

7.7.2 Støysonekart for skytebaner

Kriteriene for soneinndeling for skytebaner er som følger:

Tabell 25. Kriterier for soneinndeling for skytebanestøy.

Sone	Maksimalnivå dag og kveld (07 – 23)	Ekvivalentnivå L_{den} (årsmiddel)
Gul sone	L_{AFmax} 65 dB	L_{den} 35 dB
Rød sone	L_{AFmax} 75 dB	L_{den} 45 dB

7.7.3 Etablering av nye skytebaner

Anbefalte støygrenser

Tabell 30. Anbefalte støygrenser ved etablering av ny skytebane og bygging av boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, skoler og barnehager.

Støykilde	Støynivå på uteplass og utenfor rom med støyfølsom bruk	Støynivå utenfor soverom, natt kl. 23 – 07	Maksimalt støynivå på uteplass og utenfor rom med støyfølsom bruk, dag og kveld, kl. 7 - 23
Skytebaner	L_{den} 35 dB	Aktivitet bør ikke foregå.	L_{AFmax} 65 dB

Kommuneoverlegens vurdering

Kommuneoverlegen har følgende merknader til søknaden om tillatelse til virksomhet som medfører støy:

Generelt

Kommuneoverlegen har over lang tid erfart at to skyte- og øvingsfelt så nær boligbebyggelse byr på utfordringer knyttet til støy.

Aktiviteten ved banene er svært høy. I veileder til støyretningslinjen skilles det mellom små (under 20.000 skudd årlig) og store (over 20.000 skudd årlig) skytebaner. I Vatne-Svartemyr er det i dag en aktivitet med årlig 1.000.000 skudd, og det er planlagt en dobling til over 2.000.000. Da er ikke Landsskytterstevnet, aktivitet på håndgranatbanen samt en filmskytebane i Vatnelia tatt med. Større øvelser og andre ekstraordinære aktiviteter er heller ikke tatt med.

Om aktivitet på kveld i helger opplyses det følgende:

Kveldsskyting, kl 19-23, utgjør en liten del av Forsvarets totale bruk. Det aller meste foregår på dagtid. Gann skytterlags aktivitet på baneanlegget på Vatnefjell har sin hovedbruk på kveldstid.

Forsvarets skarpskyting, bruk av løsammunisjon og øving/trening forekommer regelmessig i helgene, normalt innenfor 2 helger/måned, inkl søndager. I hovedsak er det HVs kursbehov som er styrende for helgeaktiviteten. De meste intense kursperiodene inntreffer i april-juni og august-oktober. Sivil skyting foregår regelmessig i helgene, men i hovedsak på lørdager.

Perioder/tidspunkter hvor skyting ikke er tillatt: • Høytidsperiodene jul, pinse og påske • Søndager i tidsrommet før kl 13:00 • På offentlige høytidsdager og bevegelige helligdager • Juli måned

Dette viser at det i stor grad skjer aktivitet da det er mest belastende, på sen kveldstid og i helgene. I søknaden vises det til at: "Det registreres imidlertid få klager og henvendelser på støy fra befolkningen, og støykonflikten synes med grunnlag i dette å være lav-moderat." Vi kan ikke se at dette kan brukes som en karakteristikk på konfliktnivået. Terskelen for å klage på støy vil være svært ulik fra person til person, vil i stor grad avhenge av om man regner med å bli tatt på alvor, og om man regner med at det vil få noen konsekvenser. Det er derfor avgjørende å forholde seg til objektive støykartlegginger i karakterisering av støykonflikten.

Det er tidligere iverksatt omfattende tiltak og omorganiseringer for å redusere støybelastningen, og det blir planlagt ytterligere tiltak i denne planprosessen. Det blir da viktig å kartlegge hva framtidig støy vil bli, og om gjennomførte og planlagte tiltak vil sikre at grenseverdien for støy overholdes.

Søknaden inneholder vesentlige endringer, både i endret bruk av skytebaner og i en vesentlig økning i aktivitet. Det er derfor på sin plass å legge nåværende grenseverdier for skytebanestøy til grunn.

Grenseverdiene for støy fra skytebaner ble hevet i 2016, noe som innebærer at flere vil bli plaget av støyen. Det er desto viktigere at grenseverdien faktisk blir fulgt.

Spesifisering av støykilder

Støyende aktiviteter på banene forekommer ved ulike bruk av ulike brukergrupper, både militære, sivile og private. I søknaden oppgis det at: "Vatne-Svartemyr SØF er avgjørende for å opprettholde forsvarsevne og den nasjonale beredskapen, spesielt for avdelinger innen HV og Sjøforsvaret på Vestlandet."

Vatne-Svartemyr skyte- og øvingsfelt er et felt der HV og Sjøforsvaret som er hovedbrukere. Banekapasiteter leies regelmessig av Politiet. På Vatnefjell disponeres baneanlegg av Gann skytterlag med grunnlag i avtale med Forsvarsbygg. I begrenset omfang nyttes skytebaner av øvrige lokale sivile skytterlag.

Fellesoperativt hovedkvarter er bruker av feltet ved større nasjonale øvelser, eller ifm øvingsledelse ved større øvelser med flernasjonal deltakelse der deler av aktiviteten foregår i feltet. Dette forekommer sjeldent.

I søknaden går det i liten grad fram hvordan støybelastningen er fordelt på militær og sivil aktivitet:

Sivil sportsskyting innenfor feltet foregår i hovedsak på egne baneanlegg på Vatnefjell. Det nyttes kun finkalibret ammunisjon. I det store og hele er det sivil skyting som utgjør brorparten av aktiviteten på kvelder og helg. Virksomheten omfatter trening og lokale og regionale stevner. Av det totale skytevolumet på Vatnefjell utgjør sportsskytingen en relativt stor andel

Landsskytterstevnet arrangeres ca hvert 10. år på Vatnefjell. Arrangementet gir en betydelig økt skyteaktivitet.

Politiets skyteaktivitet foregår på Vatnefjell. Volumet over året varierer.

Bortsett fra Landsskytterstevnet inngår sivil virksomhet i støyberegningene.

I støyrapporten er det ikke skilt mellom støy fra Svartemyr og Vatnefjell, eller mellom militær og sivil aktivitet. Dette skillet er av stor betydning. Militær aktivitet vil ha en høyere aksept på grunn av betydningen for nasjonal sikkerhet. Aktiviteten til sivile skytterlag er på mange måter positiv, men det vil være mindre aksept for støyen fra deres aktiviteter. I tillegg opplyses det om at støyen fra sivil aktivitet i større grad vil forekomme på kveldstid og i helgene. Da vil støyen være mer belastende enn på dagtid på hverdager.

I støyberegningen opplyses det at

Forsvarsbygg ønsker å redusere støyulempene for omgivelsene, hvis det er mulig uten urimelig kostnad og uten forringelse av Forsvarets treningsmuligheter.

I vurderingen av tiltak bør det derfor ses på om den sivile aktiviteten kan omorganiseres eller reduseres for å sikre at grenseverdiene for støy overholdes.

Søknad om å lempe på grenseverdien for støy

I søknaden har Forsvarsbygg utarbeidet en egen rapport om støyforholdene. Det søkes om å lempe på flere forhold når det gjelder grenseverdi for støy:

- Støygrense for vegtrafikk legges til grunn i stedet for støygrense for skytebane
- Maksimalstøy legges ikke til grunn
- Grenseverdien (vegtrafikk) lempes fra 55 dB LRden til 57 dBA LRden

Valget av grenseverdi for vegtrafikk er grunnlagt i at støyen ikke bare forekommer på skytebanene, men også omkring på området i Svartemyr. Det har da ikke blitt tatt hensyn til at skytebanestøy har en helt annen karakter enn vegtrafikkstøy, noe som også er grunnlaget for å ha ulike grenseverdier. Vegtrafikkstøy karakteriseres av et visst tidsrom med jevn støy for hvert kjøretøy som passerer, ofte overlappende. Fra en skytebane vil det være smellene med kort varighet som er dominerende. Det er derfor satt grenser for både gjennomsnittstøy og impulsstøy fra skytebaner for å sikre at de sterkeste lydene ikke jevnnes ut i et gjennomsnitt, og at det ikke filtreres bort i målinger. Av samme grunn er grenseverdien for støy vesentlig strengere for skytebaner (Lden 35 dB) enn for vegtrafikk (Lden 55 dB). Det framstår dermed som urimelig å forholde seg til grenseverdier for vegtrafikkstøy.

Dersom det er grunn til å anta at også feltaktivitet og støy fra kjøretøyer vil ha vesentlig betydning, må støykartleggingen også vurdere denne typen støy. Det vil da være nødvendig å se dette i lys av grenseverdier for støy fra vegtrafikk eller bygge- og anleggsarbeid. Dette må komme i tillegg til kartlegging av skytebanestøyen. Ingen av de ulike formene for støy må overskride grenseverdier for gul sone, og det må beregnes sumstøy for alle aktiviteter.

Begrunnelsen for å søke om å lempe på grenseverdien er:

Siden det er usikkert hvordan de planlagte støytiltakene vil bli i praksis anbefales det i denne rapporten at virksomheten søker om en grense på LRden 57 dB.

Vi finner det urimelig at det søkes om å lempe på grenseverdien med en slik begrunnelse. Dersom det er usikkert om tiltakene er tilfredsstillende, må det legges inn ytterligere tiltak for å sikre at grenseverdien blir overholdt. Her søkes det i praksis om å få ha et høyere støynivå enn grenseverdien. Det vil være naboene som blir skadelidende av at kravene blir lempet på.

Støyrapporten ender opp i et kart som skal vise støyutbredelsen. Kartet har stor målestokk, viser få detaljer, og viser ikke rød og gul støysone, kun området som følger Forsvarsbyggs egen grense på LRden 57 dB. Dette kartet er for mangelfullt til å være grunnlag for å vurdere støyforholdene. Dette kartet kan heller ikke brukes i planlegging av støyfølsom bebyggelse i influensområdet.

Spesielle aktiviteter

Søknaden beskriver en rekke aktiviteter som kommer i tillegg til ordinær aktivitet. Noen aktiviteter kan foregå på nattestid og i helgene, og noen vil være ekstra støyende. Disse aktivitetene er ikke tatt med i støykartleggingen. Det er dermed ikke tatt høyde for at dette vil komme i tillegg til den aktuelle støyen. I søknaden må det derfor synliggjøres hvilket slingsringsmonn det opereres med for å sikre at slike ekstraordinære aktiviteter ikke medfører at støygrenseverdien blir overskredet.

Støyoppfølgingsprogram

I støyrapporten er det lagt fram et forslag til støyoppfølgingsprogram. Det inneholder følgende:

- Forsvaret skal rapportere på antall skudd pr ammunisjonstype pr bane. Forsvarsbygg kontrollerer innrapportert ammunisjonsforbruk opp mot grunnlaget for tillatelsen (Vedlegg [A]). I Tabell 4 finnes informasjon om hvilke aktiviteter det er størst behov å ha kontroll på.

- Det skal rapporteres hvilke rutiner som benyttes for varsling av støyende hendelser og håndtering av klager.
- Ved avvik fra tillatelsen skal det gjøres vurderinger, og ved behov beregninger, som viser konsekvensen av avviket.
- Vilkårene skal følges opp gjennom året for å regulere aktivitet og unngå avvik.

Vi forutsetter at rapporteringen omfatter alle aktiviteter på begge områder, også sivil aktivitet og sporadisk aktivitet.

Virksomheten må i tillegg ha systemer for å ta imot klager på støy, og klagen må loggføres, føre til en reaksjon og en tilbakemelding.

Konklusjon:

1. **Kommuneoverlegen finner det nødvendig at støykartleggingen skiller og spesifiserer støy fra militær og sivil aktivitet, både når det gjelder våpentype, støynivå, utbredelse og tidspunkt.**
2. **Grenseverdi for støy fra skytebane må legges til grunn, både gjennomsnittsverdi L_{den} 35 dB og maksimalverdi L_{AFmax} 65 dB. Det kan ikke gis anledning til å lempe på grenseverdien.**
3. **Støykartleggingen må vise nåværende og framtidig utbredelse av støy i forhold til gjeldende grenseverdier for støy.**
4. **Støykartleggingen må vise utbredelse av støy med allerede gjennomførte tiltak og med planlagte tiltak.**
5. **Støykartleggingen må vise detaljert utbredelse av rød og gul støysone, og spesifisere hvilken støyømfintlig bebyggelse som blir liggende i hvilke soner.**
6. **Det må sikres at grenseverdier for støy ikke blir overskredet når ekstraordinære aktiviteter regnes med.**
7. **Dersom støy fra aktiviteter har så ulik karakter at det må vurderes ut fra ulike grenseverdier, må disse kartlegges hver for seg, slik at grenseverdiene overholdes, og sumstøy for alle aktiviteter må kartlegges.**
8. **Støyoppfølgingsprogrammet må omfatte all aktivitet på områdene, både militær og sivil, og må inkludere program for mottak og oppfølging av klager.**

Med hilsen

Hans Petter Torvik
kommuneoverlege

Geir Tore Aamdal
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk produsert og krever ikke signatur.

Plan

Mottaker
Miljødirektoratet

Kontaktperson

Adresse
Postboks 5672 Sluppen

Postnummer
7485
TRONDHEIM